

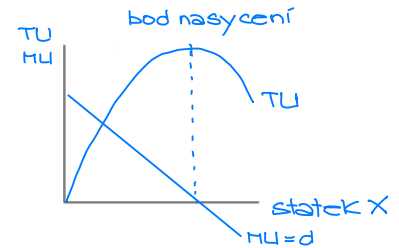
a. Optimum spotřebitele a křivka poptávky za předpokladu přímé měřitelnosti užítu. Celkový užitek. Mezní užitek. Optimum spotřebitele. Optimální kombinace více statků. Substituční a důchodový efekt změny ceny Odvození poptávky v kardinalistické verzi teorie užítu.

UŽITEK: subjektivní pocit uspokojení plynoucí ze spotřeby jednotlivých statků
 - součást rozhodování spotřebitelů, subjektivní charakter

CELKOVÝ UŽITEK (TU): vyjadřuje celkovou míru uspokojení určité potřeby - užitek ze spotřeby všech statků

- max peněžní částka, kterou je spotřebitel ochoten zaplatit
- závisí na: množství statku
 subjektivním vztahu spotřebitele
 vlastnosti a kvalitě statku
 preferencích spotřebitele

$$TU = \sum MU$$

MEZNÍ UŽITEK (MU): vyjadřuje, o kolik vzroste celkový užitek při zvýšení spotřebovaného statku o jednotku

- peněžní částka, kterou je spotřebitel ochoten vynaložit na nákup další jednotky
- ZÁKON KLESAJÍCÍHO MU: s růstem spotřebovaného zboží klesá MU
 - nejvyšší přírůstek uspokojení potřeb přinese 1. spotř. jednotka

závisí na: velikosti a významu spotřeby
 vzácnosti statku
 dostupnosti statku
 intenzitě potřeby statku

$$MU = \frac{\Delta TU}{\Delta Q}$$

SPOTŘEBITEL = člověk, který si pořídí finální ekonomický statek, aby uspokojil své potřeby
 - omezen důchodem; cílem je maximalizace užítu při minimálních nákladech

OPTIMUM SPOTŘEBITELE - přímá měřitelnost - KARDINALISTICKÁ VERZE

- optimální množství: $MU = P$ → vynaložili jsme přesně to, co nám vyneslo
- neoptimální varianty: $MU > P$ → nákup se uskuteční
 $MU < P$ → nákup se neuskuteční
- nákup více statků → zákon rovnosti MU: podmínkou spotřebitele je rovnost MU všech spotřebovaných statků vůči jejich cenám - nakupujeme, dokud:

2 předpoklady: užitek lze měřit a vyjádřit v peněžních jednotkách
 spotřebitel chce maximalizovat užitek

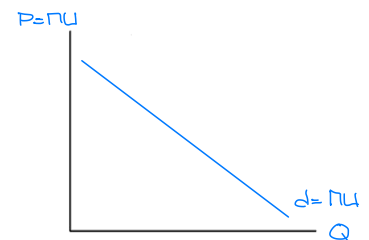
$$\frac{MU_1}{P_1} = \frac{MU_2}{P_2} = \frac{MU_n}{P_n}$$

SUBSTITUČNÍ EFEKT změny ceny: klesne cena za A → spotřebitel kupuje více A (→ max TU)

DŮCHODOVÝ EFEKT: klesne cena za A → spotřebitel si může dovolit více celkově (→ max TU)

ODVOZENÍ POPTÁVKY V KARDINALISTICKÉ VERZI: pro každou úroveň ceny existuje poptávané množství, které odpovídá optimu spotřebitele

- křivka poptávky = množina bodů vyjadřující poptávku spotř. při určitém P a Q
- body na křivce poptávky = body optimálního Q při různých P

1b. Nedokonalá konkurence jako tržní selhání. Výrobní a alokační efektivnost jednotlivých tržních struktur.

NEDOKONALÁ KONKURENCE zahrnuje situace, kdy firmy mají monopolní sílu - mohou ovlivňovat cenu

- v těchto podmínkách: MR (mezí příjem) $\neq P$ (cena) \rightarrow narušení efektivní alokace zdrojů
- NDK jedním z hlavních důvodů tržního selhání, protože $P > MC \rightarrow$ náklady mrtvé váhy

ALOKAČNÍ EFEKTIVNOST: výroba odpovídá preferencím spotřebitele $\rightarrow P = MC$ ($MC = MU$)

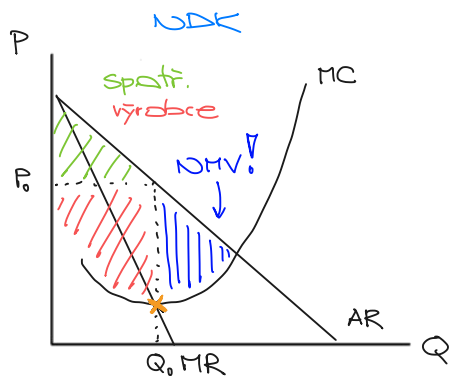
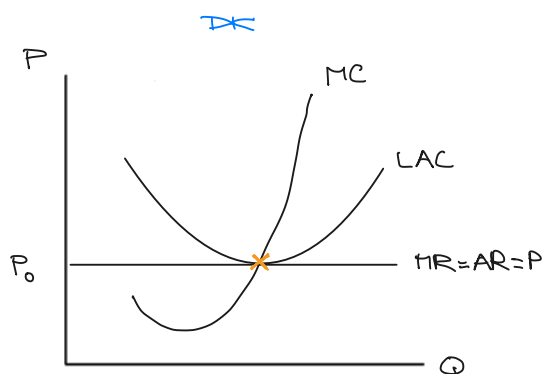
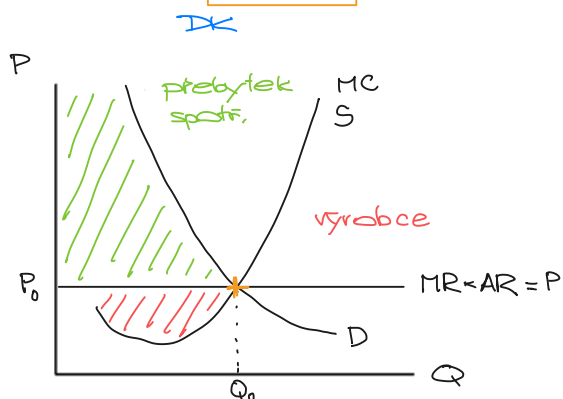
- DK: podmínka splněna, statky jsou optimálně rozděleny
- NDK: vždy $P > MC$
 - monopolistická konkurence: NMV nejnížší v NDK, monopolní síla velmi nízká
 - oligopol: NMV menší než u monopolu, vyšší monopolní síla
 - monopol: NMV největší (největší $P-MC$), monopolní síla se blíží 1

VÝROBNÍ EFEKTIVNOST: optimální využití výrobních kapacit $\rightarrow Q$ při minimálních AC

- DK: vždy výrobně efektivní (v LR), protože existuje volný pohyb firem mezi odvětvími, což vede k nulovému EZ (volná konkurence tlačí firmy k minimálním C)
 - $Q^*: P = MC = \min. AC$
- NDK: obvykle vyrábí při vyšších než minimálních AC
 - m. konkurence: neefektivní (v LR) - volná konkurence \rightarrow v LR vede k nulovým EZ, ale minimálních dlouhodobých AC je dosaženo při vyšším Q než je Q^* (optimální)
 - $Q^*: P = AC > MC = MR$
 - oligopol a monopol: neefektivní, protože Q^* není vyráběno při min AC
 - firma realizuje $EZ > 0$

Alokační: $P = MC$; $MC = MU$

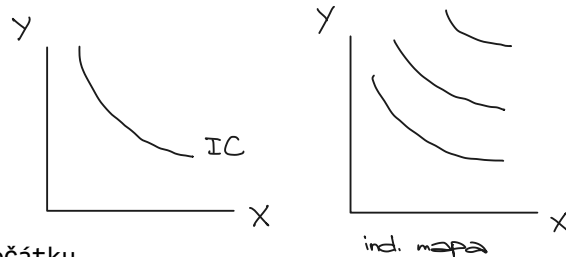
Výrobní: $Q_E = \min LAC$

2a. Optimum spotřebitele a křivka poptávky za předpokladu neměřitelnosti užítu. Indiferenční analýza. Indiferenční křivka. Linie rozpočtu. Optimum spotřebitele. Odvození poptávky v ordinalistické verzi teorie užítu.

INDIFERENČNÍ ANALÝZA: porovnání užítu 2 statků

- předpoklad: užitek není přímo měřitelný, je subjektivní
- spotřebitel je schopen říct, která kombinace dvou statků má pro něj nejvyšší U, ale nikoliv, o kolik je tento U větší
→ sestavení preferenční stupnice
- základem analýzy je určení indiferenčního souboru = soubor kombinací dvou statků přinášejících stejný užitek

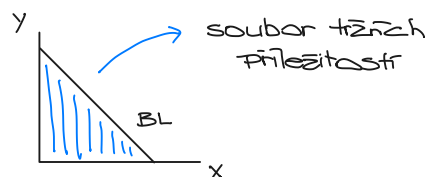

INDIFERENČNÍ KŘIVKA (IC): znázorňuje indiferenční soubor

- pro každou dvojici statků lze nakreslit řadu IC
- spotřebitel chce max. zisk
→ dosáhnout na nejvyšší IC
- soubor indiferenčních křivek = indif. mapa
- vlastnosti: klesající, neprotínají se, konvexní k počátku
- MRS - MEZNÍ MÍRA SUBSTITUCE: určena sklonem IC
= poměr, v němž lze statky nahrazovat bez změny U
- vyjadřuje, kolika jednotek statku Y je spotřebitel ochoten se vzdát za 1 dodatečnou jednotku X

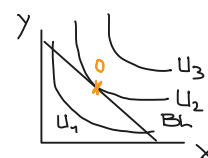
LINIE ROZPOČTU (BL): zobrazuje maximálně dostupné kombinace rozdělení důchodu spotřebitele na nákup dvou statků

- spotřebitel omezen příjmem
- směrnice je konstantní: $MRS = \frac{\Delta Y}{\Delta X} = \frac{P_X}{P_Y}$
- rovnice linie rozpočtu: $I = P_X \cdot X + P_Y \cdot Y$

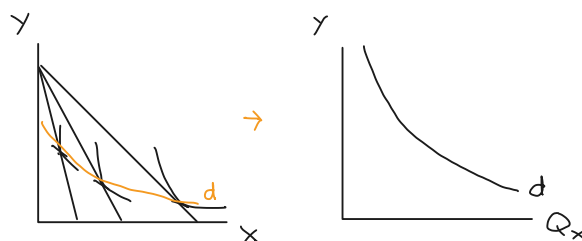
OPTIMUM SPOTŘEBITELE ordinalisticky: v bodě, kde se BL dotýká IC

- podmínka: $MU = P$
- U_3 je lákavější → vyšší objem statků → vyšší užitek
- U_1 nízká úroveň U, dostupný ale neoptimální

ODVOZENÍ POPTÁVKY V ORD. VERZI: potřebujeme vědět, jaký vliv budou mít změny cen na optimum spotřebitele a tím i na množství statku

- uvažujeme změnu ceny jednoho statku (statku X)
- každé úrovni ceny statku X odpovídá jiná linie rozpočtu
→ jiný bod optima a jiný objem
- zjistíme objem: na ose x nalezneme Q statku X pro jednotlivé body optima
→ známe Q a můžeme sestavit d

2b. Externality. Externality ve spotřebě. Kladné externality a neefektivnost.

EXTERNALITY: efekt přelévání – výroba/spotřeba 1 subjektu způsobuje vedlejší externí efekty

- užitek/škoda a újma
- nechtěný/nezamýšlený efekt

EXTERNALITY VE SPOTŘEBĚ: nastávají, když spotřeba jednoho přináší užitek/škodu ostatním

- kladné externality ve spotřebě: sousedův pes – upozorní na zloděje i u nás
- záporné: kouření → pasivní kuřáci v okolí

KLADNÉ EXTERNALITY A NEEFEKTIVNOST: pokud má spotřeba kladnou externalitu, pak společenský mezní užitek SMU je vyšší než soukromý MU: $SMU = MU(D) + EMU$ (externí MU)

- $SMU > MU$
- výsledkem je nedostatečná spotřeba oproti společensky optimální úrovni

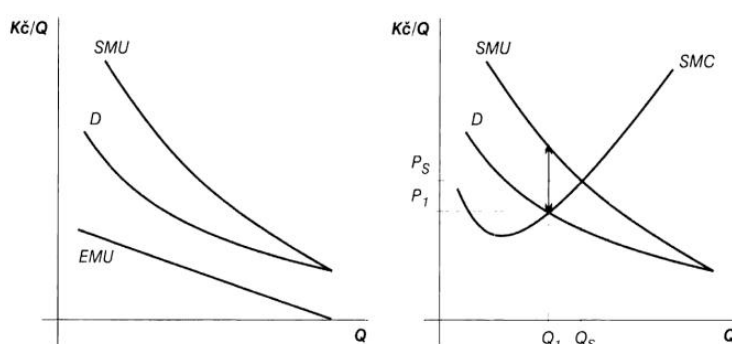
graficky:

trh určuje vstup, kde $MC = MU \rightarrow Q_1$

ale společensky optimální je $MC = MU \rightarrow Q_S$

NEEFEKTIVNOST na trzích s kladnou externalitou vzniká proto, že provozovatel nezískává veškerý užitek, který plyne z jeho činnosti

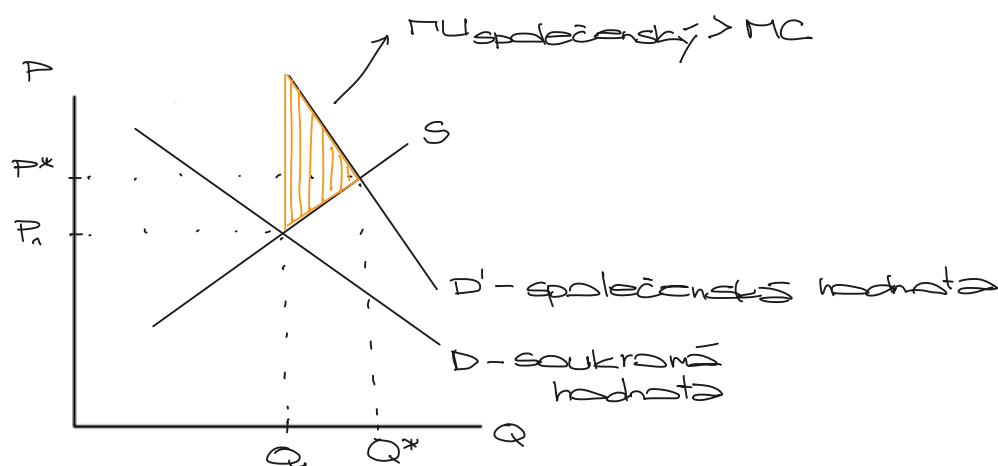
Graf 18-3 Kladné externality ve spotřebě
a) externí a společenský mezní užitek b) společensky optimální výstup

Externality ve spotřebě nastává tedy, když výroba nebo spotřeba jednoho statku způsobuje nezamýšlené náklady nebo přínasy jiným

Kladné externality: majitel lesu má MU z prodeje dřeva
→ okolí má užitek ze stínu, hub, kyslíku...

Neefektivnost: vzniká proto, protože provozovatel získává neziskový užitek, který plyne z jeho činnosti

a. Trh a tržní mechanismus. Pojem poptávka. Pohyb po křivce poptávky a pohyb křivky poptávky. Pojem nabídka. Pohyb po křivce nabídky a pohyb křivky nabídky. Rovnováha a efektivnost. Výhody ze směny. Rovnováha z hlediska délky období. Rovnováha a současná změna nabídky a poptávky

TRH = oblast ekonomiky, ve které dochází k výměně činností mezi jednotlivými ek. subjekty

- příčina vzniku: dělba práce
- místní/národní/světový; dílčí (1 druh zboží)/agregátní (veškeré zboží); VF/peněz/produktů

4 trž. subjekty: domácnosti (prodává VF, kupuje statky),

firmy (prodává statky, kupuje VF),
stát (regulační funkce),
zahraničí

- tyto subjekty tvoří nabídku a poptávku

Pojem POPTÁVKA: množství statků, které jsou spotřebitelé ochotni koupit při každé dané ceně

- poptávka jednotlivce (individuální) d x poptávka tržní D x agregátní AD (celková)
- zákon klesající poptávky: za jinak stejných podmínek množství poptávaného množství klesá, když se cena zboží zvyšuje

POHYB (POSUN) PO KŘIVCE POPTÁVKY = změna ceny

- důchodový efekt: při poklesu důchodu se sníží D
- substituční efekt: při růstu P se sníží poptávané Q (spotřebitel zvolí levnější statek, kterému se nezvedla cena)

POSUN KŘIVKY POPTÁVKY

- změna nominálního důchodu spotřebitele
- změna ceny - substituty (nahrazení) + komplementy (doplnění)
- změna preference (necen. konkurence)

NABÍDKA: množství statků, které jsou výrobci ochotni nabízet při každé dané ceně

- individuální s x tržní S x agregátní AS
- zákon rostoucí nabídky: s rostoucí cenou množství roste

POHYB PO KŘIVCE NABÍDKY: změna nabízeného množství vyvolaná změnou ceny

POHYB KŘIVKY NABÍDKY: změna výrobních nákladů, změna ceny ostatních statků, očekávání

ROVNOVÁHA a EFEKTIVNOST: cena dosáhla úrovně, kdy $P = MU = MC$, tedy $D = S$

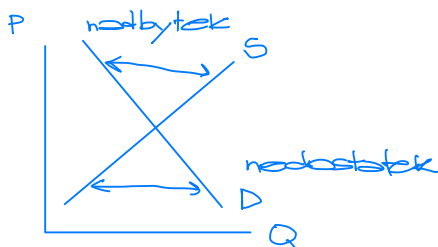
- spotřebitelé maximalizují užitek ($P = MU$), výrobci zisk ($P = MC$); alokačně efektivní

VÝHODY ZE SMĚNY: směna zboží na trhu přináší přebytek: *spotřebitele = $TU - \text{výdaje na statky}$*

- spotřebitele: $MU - P$
- výrobce: $P - MC$
- celkový přebytek: součet obou přebytků \rightarrow výhody ze směny pro společnost

ROVNOVÁHA Z HLEDISKA DÉLKY OBDOBÍ:

Období	Chování nabídky	Důsledky pro rovnováhu
Velmi krátké	Nabídka je pevná (fixní) <i>zcela neelastická</i>	Změna poptávky ovlivní hlavně cenu $\uparrow D \rightarrow \uparrow P$
Krátké	Částečná reakce nabídky <i>vyšší elasticita</i>	Cena i množství se mění $\uparrow D \rightarrow \uparrow P$
Dlouhé	Vstup nových firem, větší reakce <i>vyšší</i>	Větší změny v množství, menší v ceně $\uparrow D \rightarrow \uparrow P$
Velmi dlouhé	Přizpůsobení technologií, vstupů	Rovnováha na nové úrovni efektivnosti

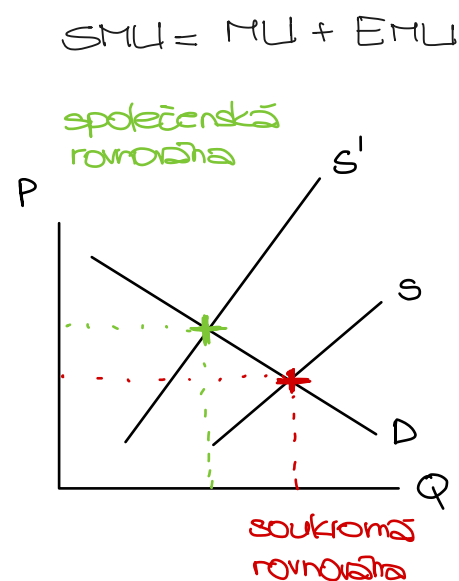
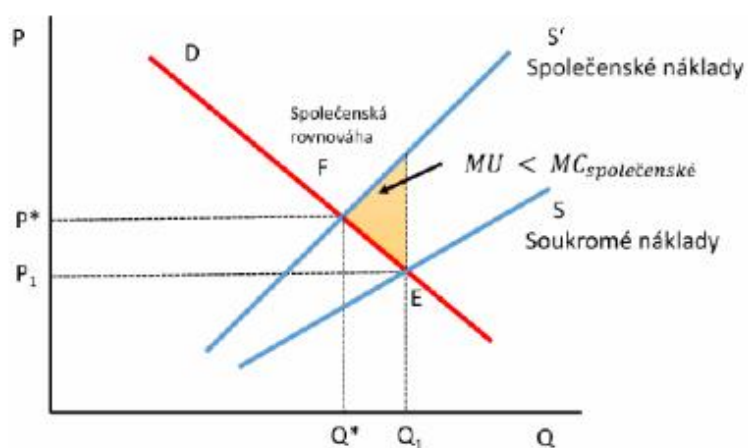
b. Externality. Externality ve výrobě. Záporné externality a neefektivnost.

EXTERNALITY VE VÝROBĚ nastávají tehdy, když výroba jednoho subjektu způsobuje nezamýšlené náklady nebo přínosy jiným subjektům

ZÁPORNÉ EXTERNALITY: činnost jednoho subjektu, která přináší náklady jinému subjektu, kterému nejsou hrazeny (sám z nich nemá žádnou výhodu)

- vypouštění odpadů do potoka vedoucího do chovného rybníka

NEEFEKTIVNOST vzniká proto, protože na provozovatele činnosti nedopadají společenské náklady

→ Společenské náklady > soukromé
= neefektivnost

a. Cenová elasticita poptávky. Cenová elasticita poptávky v jednom bodě. Faktory, které ovlivňují elasticitu poptávky. Cenová elasticita poptávky mezi body. Vztah cenové elasticity poptávky, mezních příjmů a celkových příjmů.

CENOVÁ ELASTICITA POPTÁVKY: vyjadřuje vztah mezi procentní změnou Q a jeho ceny P

CENOVÁ EL. V 1 BODĚ: směrnice příslušné křivky v tomto bodě

$$E_{PD} = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \cdot \frac{P}{Q}$$

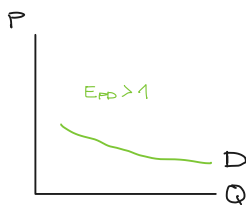
$$\text{cenová el. poptávky} = \frac{\% \text{ změna popt. } Q}{\% \text{ změna ceny}}$$

CENOVÁ EL. MEZI BODY: reakce spotřebitelů na změnu ceny

- projevuje se ve sklonu křivky poptávky
- měříme ji koeficientem cenové elasticity poptávky: $E_{PD} = \frac{\% \Delta Q}{\% \Delta P} = \frac{Q_2 - Q_1}{(Q_1 + Q_2)/2} : \frac{P_2 - P_1}{(P_2 + P_1)/2}$
- udává, o kolik % se změní popt. Q při změně P o 1 %
- v praxi: cenotvorba, vliv reklamní kampaně...

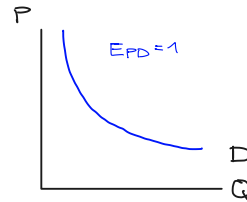
ELASTICKÁ POPTÁVKA:

P o 1% ↑
popt. Q o >1% ↓
TR klesá
⇒ ZLEVNIT

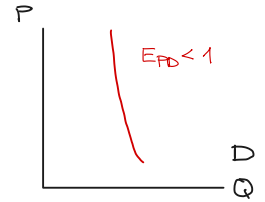
JEDNOTKOVĚ ELASTICKÁ:

P o 1% ↑
popt. Q o 1% ↓
TR se nemění

NEELASTICKÁ POPTÁVKA:

P o 1% ↑
popt. Q o <1% ↓
TR roste
⇒ ZDRAŽIT

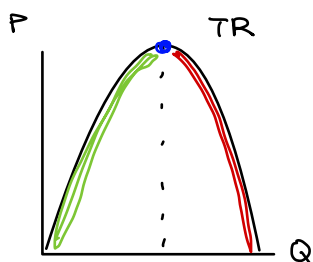

Faktory ovlivňující E_{PD} : povaha potřeb, které statek uspokojuje (luxusní, základní...)

- podíl výdajů na určitý statek v rozpočtu spotřebitele
- existence a dostupnost substitutů
- čas

VZTAH E_{PD} , MR a TR

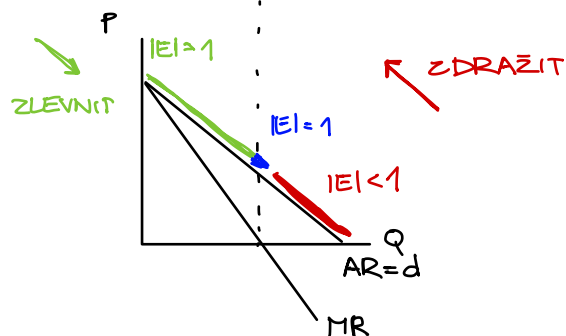
1. elastická poptávka: MR je kladný a pokles/růst realizovaného Q způsobí pokles/růst TR
 $E_{PD} > 1 \Rightarrow MR > 0 \Rightarrow \downarrow Q \downarrow TR \quad \uparrow Q \uparrow TR \Rightarrow \text{ZLEVNIT}$
2. neelastická poptávka: MR je záporný a pokles/růst realizovaného Q je doprovázen růstem/poklesem celkového příjmu TR
 $E_{PD} < 1 \Rightarrow MR < 0 \Rightarrow \downarrow Q \uparrow TR \quad \uparrow Q \downarrow TR \Rightarrow \text{ZDRAŽIT}$
3. jednotkově elastická poptávka: MR je nulový a TR dosahuje maxima
 $E_{PD} = 1 \Rightarrow MR = 0 \quad TR = \max = \text{IDEÁL}$

$E_{PD} > 1 \dots$ změna P o 1% bod ↑ → ΔQ o >1% bod ↓

$E_{PD} = 1 \dots$ změna P o 1% bod ↑ → ΔQ o 1% ↓

$E_{PD} < 1 \dots$ změna P o 1% bod ↑ → ΔQ o <1% ↓

b. Veřejné statky. Vlastnosti veřejných statků. Optimální množství veřejného statku.

VEŘEJNÝ STATEK: je takový, který je:

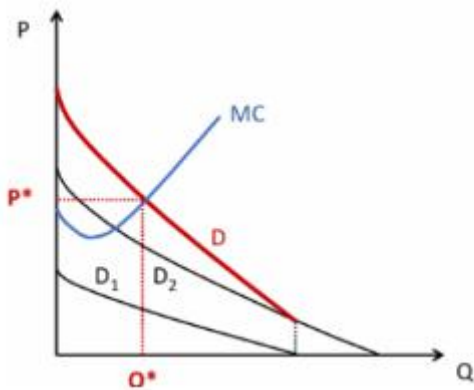
- **nerivalitní** (nezmenšitelná) spotřeba - spotřeba jednoho jedince neomezuje jiného (veřejné osvětlení)
- **nevylučitelný** - nelze (nebo jen velmi draze) vyloučit neplatícího spotřebitele (obrana státu)

→ trh veřejné statky neposkytuje efektivně, protože vzniká tzv. **problém černého pasažera**

- lidé chtějí užívat, ale ne platit lol → nedostatečné financování VS → trh selhává

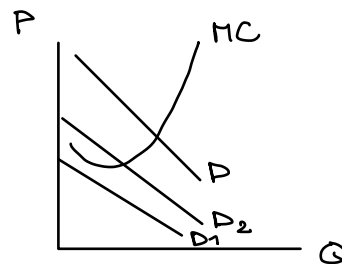
OPTIMÁLNÍ MNOŽSTVÍ VEŘEJNÉHO STATKU: $MC = MU (D)$

- ale: u veřejných statků spotřebovávají všichni stejnou úroveň výstupů, ale mají různé MU
- proto se tržní poptávka po veřejném statku získá vertikálním součtem všech ind. MU
- optimum tedy tam, kde: $MU \text{ všech spotřebitelů} = MC$
- "cena, kterou by všichni dohromady byli ochotni zaplatit za další jednotku, se rovná nákladům na její výrobu"

$MC = MU (D)$

↑
MU
všech spotřebitelů

a. **Produkční a nákladová funkce v krátkém období. Charakteristika krátkého období. Produkční funkce v krátkém období. Celkový, mezní a průměrný produkt. Náklady firmy v krátkém období. Odvození nákladové funkce z produkční funkce. Typy, tvary a vlastnosti nákladů v krátkém období.**

CHARAKTERISTIKA SR: alespoň 1 vstup fixní – nejčastěji kapitál

PRODUKČNÍ FUNKCE V SR: vyjadřuje maximální objem produkce, který můžeme vyrobit danou kombinací výrobních faktorů a při dané úrovni technologie (*kolik vyrobíme, NF – za kolik to vyrobíme*)

- objem výroby závisí na K a L ($Q = f(L, K)$) – dvoufaktorová produkční funkce
- **ZÁKON KLESAJÍCÍCH MEZNÍCH VÝNOSŮ:** s růstem množství jednoho vstupu se snižují přírůstky výstupu

TP, MP a AP

TP: celkový produkt = celkové množství produkce, které bylo vyrobeno z určitých vstupů a za určitý čas s danou technologií

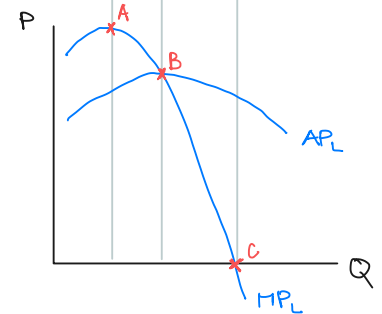
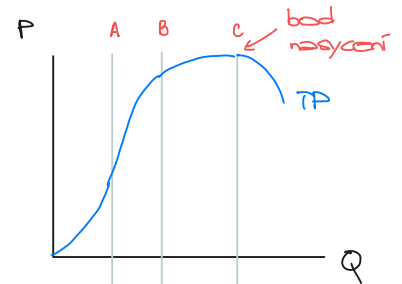
- $TP = \sum MU$; průběh křivky popisují výnosy z variabilního vstupu: TP max, když MP = 0

MP: mezní produkt = změna objemu vyrobené produkce vyvolaná změnou množství vstupu o jednotku

- “kolik produktu vyrobil každý pracovník”
- $MP = \Delta TP / \Delta L$

AP: průměrný produkt = objem produkce připadající na jednu jednotku VF

- $AP = TP / L$

NÁKLADY FIRMY V SR: celkové - TC: $TC = VC + FC$ (nájem + mzda např.)

- **explicitní** (účetní) = reálně placeny, zaúčtovány
- **implicitní** (náklady obětované příležitosti) = ušlý příjem

MC: mezní náklady = náklady potřebné k rozšíření výroby o jednotku

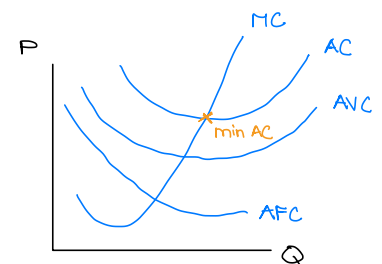
- $MC = \Delta TC / \Delta Q$

AC: průměrné = C na jednotku

- $AC = AFC + AVC = TC / Q$

VC: variabilní = mění se s objemem produkce

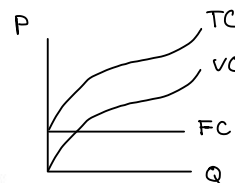
FC: fixní = např. nájem

ODVOZENÍ NÁKLADOVÉ FUNKCE Z PRODUKČNÍ

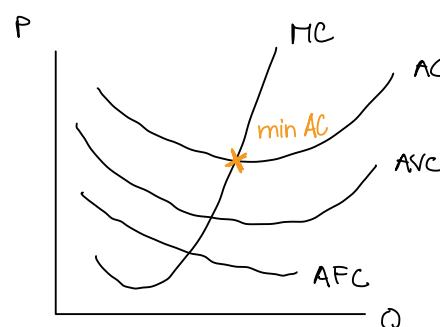
- PF ukazuje, kolik produkce lze získat z daného množství vstupů
- NF ukazuje, jaké jsou náklady potřebné na výrobu určitého množství vstupů
→ odvozujeme ji tak, že zjistíme Q potřebných vstupů a vynásobíme jejich P

TYPY NÁKLADŮ V SR: TC, FC, VC, AC, AVC, AFC, MC

TYPY, TVARY A VLASTNOSTI NÁKLADŮ V SR:

- AC nejprve klesají, pak rostou
- AFC s růstem objemu výroby klesají, po vyšší Q podíl FC klesá a převládne vliv VC
- AVC nejprve klesají, pak rostou
 - **zákon kles. výnosů**
 - velké firmy ($\uparrow Q$)
 \uparrow administrativní náklady
- MC nejprve \downarrow , pak \uparrow
 - od objemu výroby, kdy MC \uparrow , platí **zákon kles. mezních výnosů**

b. Poptávka po práci. Příjem z mezního produktu práce. Určení optimálního množství práce.

POPTÁVKA PO PRÁCI: vyjadřuje, kolik práce (zaměstnanců) je firma ochotna najmout při různých mzdách

- odvozena z mezního produktu práce MRP_L
- křivka poptávky po práci je klesající, protože platí zákon klesajících výnosů
 - každý další pracovník přispívá méně než předchozí

PŘÍJEM Z MEZNÍHO PRODUKTU PRÁCE MRP_L

$$MRP_L = MP_L \cdot P$$

MP_L = mezní produkt práce (dodatečný vstup díky dalšímu pracovníkovi)
 P = cena produktu

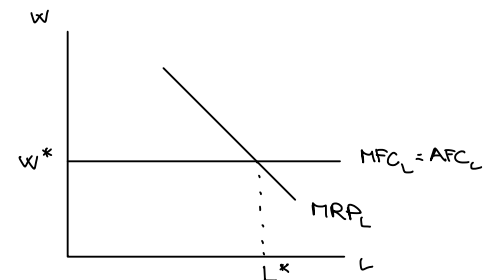
MRP_L ukazuje, kolik dodatečného příjmu firma získá najmutím dalšího pracovníka

- v DK je cena produktu konstantní $\rightarrow MRP_L$ závisí jen na MP_L

URČENÍ OPTIMÁLNÍHO MNOŽSTVÍ PRÁCE

- firma maximalizuje zisk, pokud:
- pokud $MRP > w \rightarrow$ najímá více práce
- pokud $MRP < w \rightarrow$ propouští
- pokud $MRP = w \rightarrow$ optimální

$$MRP_L = w = MFC$$

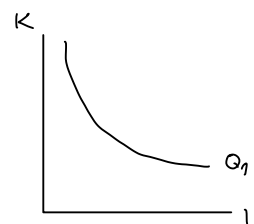
a. Produkční a nákladová funkce v dlouhém období. Charakteristika dlouhého období. Izokvanta. Izokosta. Nákladové optimum firmy. Odvození nákladové funkce z produkční funkce. Typy, tvary a vlastnosti nákladů v dlouhém období.

CHARAKTERISTIKA DLOUHÉHO OBDOBÍ: umožňuje firmě měnit množství obou VF a tím měnit jejich kombinaci a celkové množství – vše je variabilní

- práce s výnosy z rozsahu: vztaha mezi růstem objemu vstupů a změnou výstupu

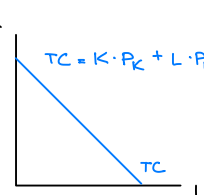
IZOKVANTA: množina bodů odpovídajících všem možným kombinacím L a K, se kterými může firma vyrobit stejný objem produkce

- vlastnosti: klesající, čím dál od $0 \rightarrow$ tím vyšší Q, neprotínají se, konvexní
- mapa izokvant: znázornění dlouhodobé produkční funkce
 - s rostoucím objemem produkce se izokvanty vzdalují
- MRTS – mezní míra technické substituce = směrnice izokvanty
 - poměr, v němž je možno nahrazovat práci kapitálem beze změny celkového objemu produkce
 - $MRTS = \Delta K / \Delta L = MP_L / MP_K$

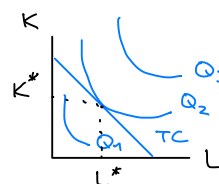
IZOKOSTA: množina všech maximálních kombinací L a K, které firma může najmout při určité výši C a daných P výrobních faktorů

- $TC = K \cdot P_K + L \cdot P_L$
- změny: při změně TC se posouvá celá izokosta, při změně vstupů se mění směrnice

NÁKLADOVÉ OPTIMUM FIRMY: místo dotyku izokvanty a izokosty

- minimalizace TC při dosažení daného objemu produkce Q
 - maximalizace Q při daném TC
- = hledáme nejvyšší možný objem produkce pro dané náklady

$$\frac{P_L}{P_K} = \frac{MPP_L}{MPP_K}$$

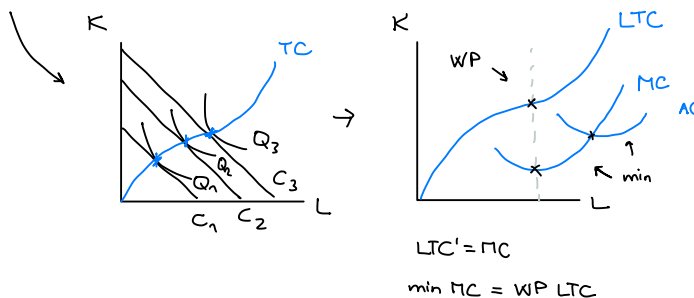
ODVOZENÍ NF z PF v LR: hledáme na mapě izokvant takové kombinace vstupů L a K, které minimalizují náklady na daný objem výroby

- křivka NF = spojení těchto bodů
- tvar dán výnosy z rozsahu, ne zákonem klesajících mezních výnosů jako v SR

TYPY NÁKLADŮ v LR: TC, LAC, LTC

- v LR bývá (L)AC nižší než v SR

TVARY A VLASTNOSTI NÁKLADOVÝCH KŘIVEK v LR: \rightarrow

b. Trh kapitálu. Kapitál a kapitálové statky. Úspory a investice. Poptávka na trhu kapitálu. Nabídka na trhu kapitálu.

KAPITÁL: dříve vytvořené prostředky, které nejsou spotřebovávány, ale použity jako vstup do další výroby s cílem dosažení zisku

- zapojení kapitálu má za následek růst objemu výroby
- kapitálové statky (stroje)/finanční kapitál (peníze)/lidský kapitál (znalosti)

KAPITÁLOVÉ STATKY: nemohou být užívány do nekonečna – dochází k opotřebení

- nejsou prvotním výrobním faktorem, ale produktem výroby: budovy, stroje, zařízení

ÚSPORY = část důchodu, která nebyla spotřebovaná, ale převedena do nabídky kapitálu

- motiv: budoucí vyšší spotřeba

INVESTICE = použití těchto prostředků k nákupů kapitálových statků → růst produkce a bohatství

$I_B = I_R + I_N$	<ul style="list-style-type: none"> - I_B = brutto investice (hrubé) – součet čisté a obnovovací - I_N = netto investice (čisté) – to, co nekupuji z odpisů, ale navíc - I_R = obnovovací investice – financováno z odpisů
-------------------	---

POPTÁVKA NA TRHU KAPITÁLU: poptávku tvoří firmy, které si půjčují kapitál za účelem investic

- rovnováha: $MFC = MRP$
- při poklesu úrokové míry si firmy půjčují více kapitálu

NABÍDKA NA TRHU KAPITÁLU: tvořena úsporami domácností

= část důchodu, která nebyla vydána na spotřebu a byla přeměněna na nabídku na kapitálovém trhu

- domácnosti dávají přednost okamžité spotřebě → odměnou je výnos v podobě úroku
- **ÚROKOVÁ MÍRA**: poměr úroku z uspořené částky za dané období k této uspořené částce

$IR = \frac{S_1 - S_0}{S_0} \cdot 100$	} čím vyšší rozdíl mezi částkami, tím vyšší úroková míra
--	---

S_1 ... výsledná částka

S_0 ... původní částka

7

a. Příjmy, zisk a optimum firmy. Celkové, průměrné a mezní příjmy v podmínkách dokonalé a nedokonalé konkurence. Náklady explicitní a implicitní. Zisk účetní a zisk ekonomický. Optimální výše výstupu firmy - zlaté pravidlo maximalizace zisku

CELKOVÉ PŘÍJMY TR: celkový příjem z prodeje veškeré výroby: $TR = P \cdot Q$

PRŮMĚRNÉ PŘÍJMY AC: příjem na jednotku produkce

- $AR = TR/Q = P \cdot Q/Q = P$

MEZNÍ PŘÍJMY MR: změna celkového příjmu vyvolaná změnou vyrobeného množství o jednotku

- $TR' = MR = \Delta TR / \Delta Q$

PŘÍJMY V DK: nečlenění se, cena je konstantní

- TR závislé na objemu produkce Q

PŘÍJMY V NDK: když chci prodat větší množství Q, musím snížit P

- TR se mění v závislosti na elasticitě D

- $E_{PD} > 1 \rightarrow TR$ rostou

- $E_{PD} < 1 \rightarrow TR$ klesají

- $E_{PD} = 1 \rightarrow TR$ jsou v maximu

- MR klesá 2x rychleji než AR

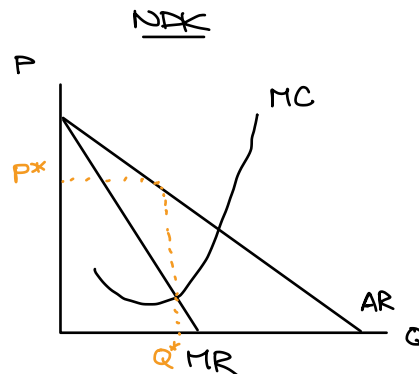
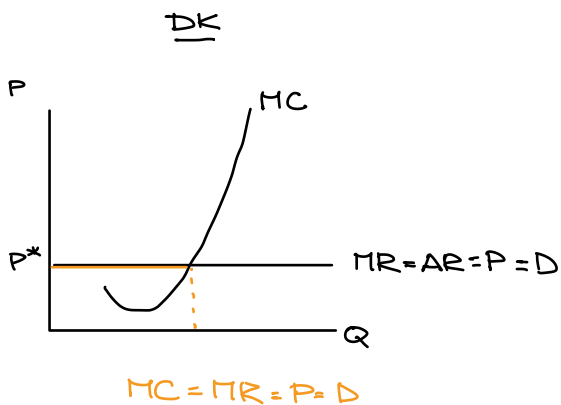
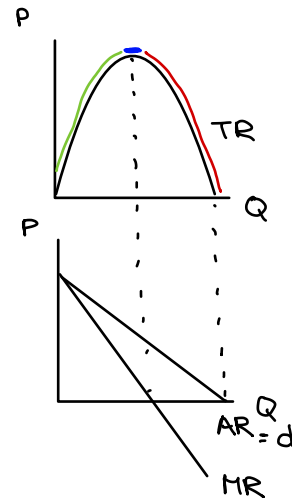
NÁKLADY: implicitní = náklady obětované příležitosti

explicitní = reálně placené náklady

ZISK: účetní = $TR - \text{explicitní } C$

ekonomický = $TR - (\text{exp.} + \text{imp.})$

OPTIMÁLNÍ VÝŠE VÝSTUPU FIRMY: $MR = MC$

7b. Nedokonalosti na trhu práce. Příčiny a důsledky nedokonalostí na trhu práce. Odbory a monopson na trhu práce.

PŘÍČINY A DŮSLEDKY NEDOKONALOSTÍ NA TRHU PRÁCE:

- neexistence homogenního faktoru - výrazně diferencovaný faktor (vzdělání, praxe...)
- nedokonalá informovanost subjektů na trhu
- nedostatečná mobilita faktoru práce - lidé se nechtějí stěhovat za prací
- strnulost mzdových sazeb - mzdy se přizpůsobují změnám pomaleji než ceny zboží

→ vznik nezaměstnanosti nebo přebytku práce

MONOPSON - monopol ze strany zaměstnavatele (jediná fabrika v regionu)

- najímá méně pracovníků a platí nižší mzdu než v DK
 - $MRP > w$ (mezní příjem z produktu práce > mzda)
- když chce monopson najmout více lidí → musí mzdu zvýšit všem - proto $MFC > w$
- výsledek: nižší zaměstnanost a mzdy než v rovnováze

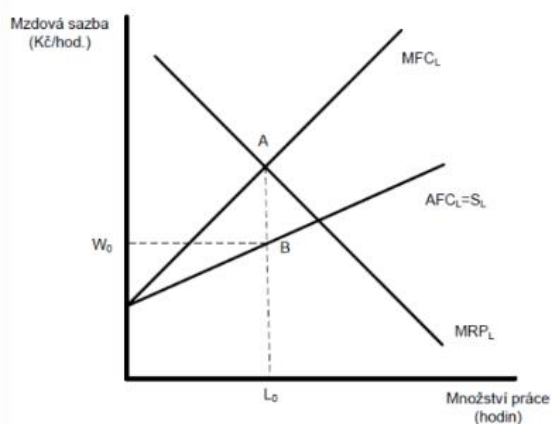
ODBORY - monopol ze strany nabídky práce (odborové svazy)

- tlačí na zvýšení w
 - zavedení mzdového prahu: stanovení vyšší než rovnovážné mzdy → ↓ e , přebytek práce
 - omezení (snížení) nabídky práce: např. pomocí licencí → ↑ w , ale ↓ pracovních míst
 - zvýšení poptávky po práci: např. podporou domácí poptávky → ↑ w , ↑ e

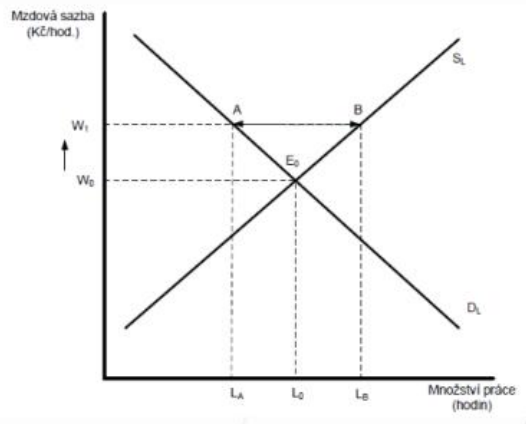
BILATERÁLNÍ MONOPOL: nastává, pokud je firma monopsonem a zaměstnanci jsou organizováni v odborech

- mzda i zaměstnanost určena kolektivním vyjednáváním

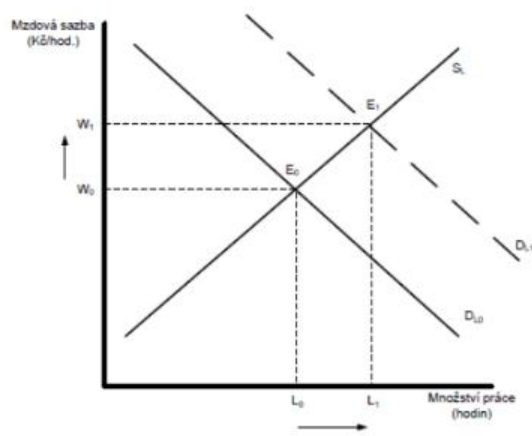
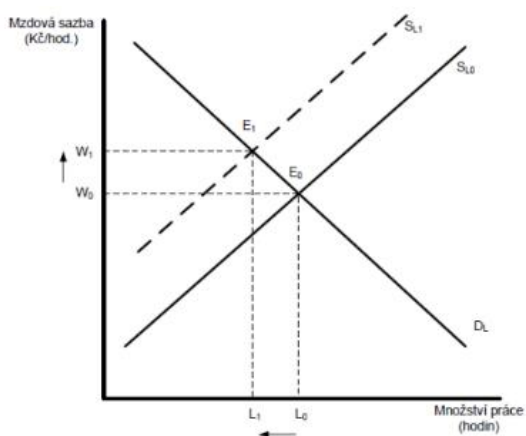
Monopson na trhu práce:

Odbory: požadovaná minimální mzda

Odbory: omezení nabídky práce, zvýšení poptávky práce

8a. Tržní struktury. Srovnání jednotlivých tržních struktur (dokonalá konkurence, monopolistická konkurence, monopol a oligopol). Optimum firmy v dokonalé a nedokonalé konkurenci. Měření monopolní síly a měření koncentrace odvětví.

SROVNÁNÍ TRŽNÍCH STRUKTUR		NDK		
kritérium	DK	m. konkurence	oligopol	monopol
počet firem v odvětví	velmi mnoho	mnoho	málo	jedna
produkt	homogenní	diferencovaný	diferencovaný	diferencovaný
bariéry vstupu	x	x	určité	vysoké
možnost firmy ovlivnit cenu	x	omezená	značná	výrazná (price maker)
optimum	MR = MC	MR = MC	MR = MC	MR = MC
vztah ceny a MC	MC = P	P > MC	P > MC	P > MC

SHODNÉ RYSY: nákladové křivky, náklady

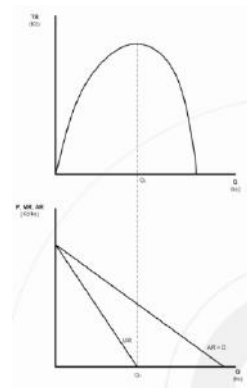
- zisk: $\pi = TR - TC$; $TR = P \cdot Q$
- zlaté pravidlo maximalizace zisku: $MR = MC$
- funkce AR vždy vyjadřuje individuální poptávku po produkci jednoho výrobce

ROZDÍLNÉ: křivka poptávky d (je klesající); příjmové veličiny

- pokud firma dosahuje normálního zisku v DK: $Q_E = \min AC$
- pokud firma dosahuje normálního zisku v NDK: Q_E je před minimem AC

OPTIMUM V DK: $MR = MC$; předpokládáme pouze rostoucí část funkce MC

- v realitě neexistuje, ale blíží se např. trhu s pšenicí

OPTIMUM FIRMY V NDK: $MR = MC$

- vyrábíme, když $MR > MC$, dokud $MR = MC$
- $P > MC$: firmy jsou schopny stanovit vyšší cenu než jsou mezní náklady

Monopolistická konkurence: na trhu je mnoho firem prodávajících podobné výrobky (např. pizzerie)

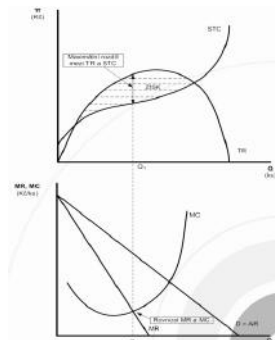
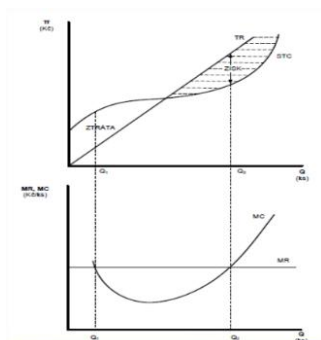
- v SR je možné realizovat zisk $P > AC$
- v LR je zisk stlačen na 0

Oligopol: na trhu jsou min 2 firmy (telefonní operátoři)

- smluvní oligopol: kartel – firmy s podobnou cenou výrobku se společně domluví na ceně
- oligopol s 1 dominantní firmou

Monopol: jediný výrobce na trhu (pošta)

- price maker, $P > AC \rightarrow$ dosahuje zisku
- křivka nabídky S v monopolu neexistuje

Měření monopolní síly: Lernerův index LI = jak moc firma dokáže ovlivnit cenu

- v hodnotách 0-1; 0 – nedokáže vůbec; 1 – monopol

$$LI = (P - MC) / P$$

8b. Efektivnost. Výrobní a alokační efektivnost jednotlivých tržních struktur

EFEKTIVNOST = zdroje jsou využity tak, že nikdo nemůže získat, aniž by jiný ztratil

ALOKAČNÍ EFEKTIVNOST: výroba odpovídá preferencím spotřebitele $\rightarrow P = MC$ ($MC = MU$)

- **DK**: podmínka splněna, statky jsou optimálně rozděleny
- **NDK**: vždy $P > MC$
 - monopolistická konkurence: NMV nejnížší v NDK, monopolní síla velmi nízká
 - oligopol: NMV menší než u monopolu, vyšší monopolní síla
 - monopol: NMV největší (největší $P-MC$), monopolní síla se blíží 1

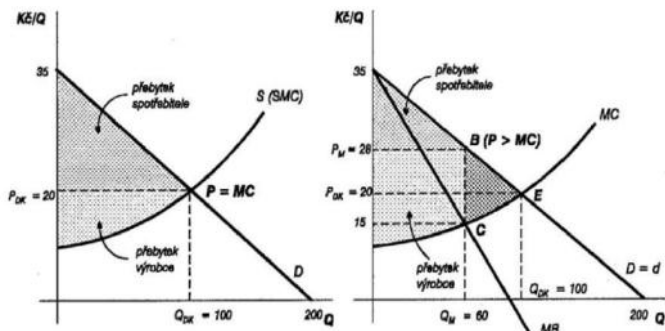
VÝROBNÍ EFEKTIVNOST: optimální využití výrobních kapacit $\rightarrow Q$ při minimálních AC

- **DK**: vždy výrobně efektivní (v LR), protože existuje volný pohyb firem mezi odvětvími, což vede k nulovému EZ (volná konkurence tlačí firmy k minimálním C)
 - Q^* : $P = MC = \min. AC$
- **NDK**: obvykle vyrábí při vyšších než minimálních AC
 - **m. konkurence**: neefektivní (v LR) – volná konkurence \rightarrow v LR vede k nulovým EZ, ale minimálních dlouhodobých AC je dosaženo při vyšším Q než je Q^* (optimální)
 - Q^* : $P = AC > MC = MR$
 - **oligopol a monopol**: neefektivní, protože Q^* není vyráběno při min AC
 - firma realizuje $EZ > 0$

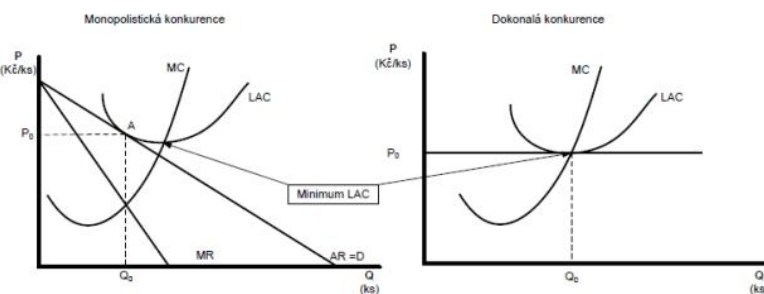
Struktura	Alokační efektivnost	Výrobní efektivnost	Důvody neefektivnosti
DK	✓ $P = MC$	✓ min AC	Žádné – ideální model
Monopolistická konkurence	⚠ $P > MC$ (malé)	✗ nad min AC	přebytečná kapacita, diferenciací produktů
Oligopol	✗ $P > MC$	✗ často	koordinace, bariéry vstupu
Monopol	✗ $P > MC$	✗ AC není min	monopolní síla \rightarrow nižší výstup a vyšší cena

- DK je z hlediska efektivnosti nejvýhodnější
- NDK vedou k neefektivnosti: nižší produkce, vyšší ceny, ztráta společenského přebytku
 - **ztráta efektivnosti** = náklady mrtvé váhy (NMV)
 - = část užitku, která je ztracena kvůli nižšímu než optimálnímu výstupu

Alokační efektivnost: DK a NDK

Výrobní: MK a DK

9a. Chování firmy na dokonale konkurenčním trhu. Charakteristika dokonalé konkurence. Nabídka firmy v krátkém období. Bod uzavření firmy. Bod zvratu. Tržní nabídka. Efektivnost dokonalé konkurence.

CHARAKTERISTIKA DK: modelový typ trhu, v praxi neexistuje

- velký počet malých výrobců s cílem maximalizace zisku
- volný vstup a výstup; homogenní produkt; absolutně elastická křivka poptávky

NABÍDKA FIRMY V SR: nabídka vyjadřuje závislost nabízeného množství na jeho ceně

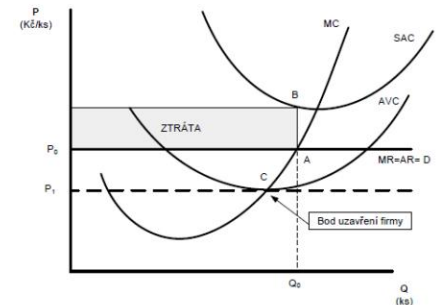
- křivka nabídky má počátek v bodě uzavření firmy
- tvar MC je způsobem zákonem klesajících výnosů
- v SR firma neuvažuje odchod z trhu

BOD UZAVŘENÍ FIRMY: $P = AVC = AR \rightarrow$ zastavení výroby

- v SR; firma nevyrábí pokud $AR = P \leq AVC$
- i když firma nevyrábí, vykazuje ztrátu (hradí FC)

BOD ZVRATU: $P = AC \rightarrow$ bod odpovídá optimální situaci v LR: $MR = MC$

- nevzniká zisk ani ztráta
- $TR = TC$, $P = AC$
- $EZ = 0$
- bod odpovídá optimální situaci

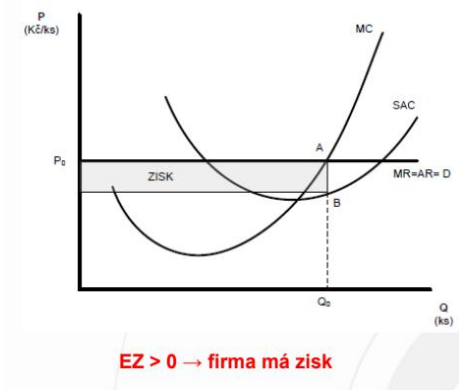

TRŽNÍ NABÍDKA: nabídka 1 druhu výrobku od všech výrobců

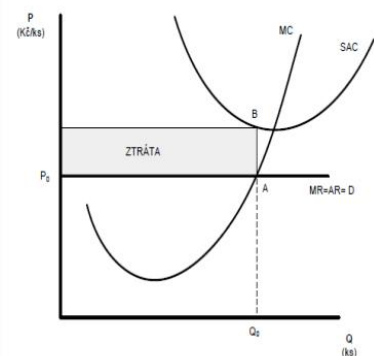
- součet objemů určitého zboží, které jsou všichni výrobci ochotni nabízet při určitých cenách

EFEKTIVNOST V DK: v důsledku volného vstupu a výstupu firmě na trh na něm vzniká dlouhodobá rovnováha, která vede k efektivní alokaci zdrojů

- cena je nejnižší, jaká je možná vzhledem k nákladům

- **EZ < 0**
Firma má ztrátu → řeší problém: „Pokračovat ve výrobě?“
- pokud $AR > AVC \rightarrow Q > 0$
- jestliže AR klesne na úroveň AVC → uzavření firmy ($Q = 0$)

9b. Individuální nabídka práce. Substituční a důchodový efekt změny mzdové sazby.

INDIVIDUÁLNÍ NABÍDKA PRÁCE: je výsledkem rozhodování jednotlivce mezi prací a volným časem

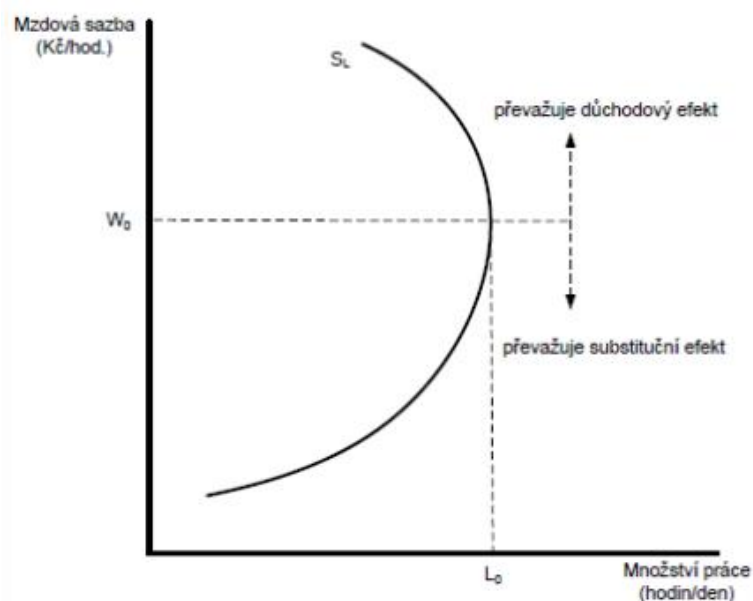
- cílem jednotlivce je maximalizace užitku při rozdělení 24 hodin mezi práci a volný čas

SUBSTITUČNÍ EFEKT: když mzdová sazba roste, práce se stává relativně výhodnější než volný čas

- ztracený příjem z neodpracované hodiny je vyšší
- nabídka práce roste

DŮCHODOVÝ EFEKT: vyšší mzda znamená vyšší reálný důchod → člověk si může dovolit více volného času, aniž by snížil spotřebu

- volný čas je také statkem s užitekem - člověk si ho takto kupuje více, ale pracuje méně
- nabídka práce klesá

10a. Nedokonalá konkurence na trhu výrobků a služeb. Monopol. Příčiny existence nedokonalé konkurence. Monopol. Srovnání chování firmy, která maximalizuje zisk a firmy, která maximalizuje obrat (tržby, celkový příjem).

NDK: reálné trhy nesplňují podmínky dokonalé konkurence

- např. homogenní produkt, volný vstup na trh, mnoho firem

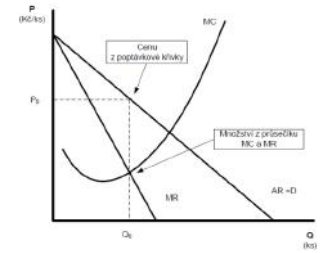
PŘÍČINY EXISTENCE NDK:

Úspory z rozsahu: velké firmy vyrábí levněji, mohou vytlačit malé konkurenty

Bariéry vstupu: např. patenty, technická náročnost, kapitálová náročnost

Omezená kapacita trhu: trh „neuživí“ mnoho firem, např. lokální monopol

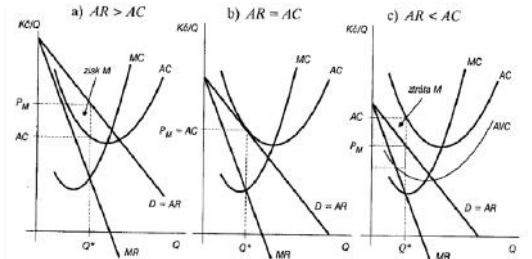
Právní omezení vstupu: státní licence, regulace, exkluzivní práva

MONOPOL

- jediný výrobce určitého statku na trhu: $d = D = AR$
- produkt nemá blízké substituty
- vysoké bariéry vstupu brání konkurenci
- monopolní síla blíží se $L = 1$
- price maker
- nedokonalá informovanost
- MR klesá 2x rychleji než AR
- křivka nabídky v podmínkách monopolu neexistuje, protože neexistuje jednoznačný vztah mezi cenou a množstvím

Ekonomické výsledky monopolu v SR

TYPY MONOPOLU:

- přirozený - vzniká kvůli výrazným úsporám z rozsahu (např. rozvod elektřiny)
- právní - chráněný zákonem (licence)
- státní monopol - zřízený vládou (státní loterie)

CHOVÁNÍ MONOPOLU: cílem je maximalizace zisku → objem produkce zvolit tak, aby $MC = MR$

- cena se pak určuje na křivce poptávky, NE $P = MC$ jako v DK
- výsledkem je: vyšší cena
nižší množství
ekonomický zisk i v dlouhém období

Kritérium	Firma maximalizující zisk	Firma maximalizující obrat (TR)
Cíl	$MR = MC$	$MR = 0$ (maximální TR)
Výroba (Q)	Nižší	Vyšší
Cena (P)	Vyšší	Nižší
Zisk	Maximální možný	Nižší než maximum

10b. Regulace monopolu. Měření monopolní síly. Přirozený monopol a jeho regulace.

MĚŘENÍ MONOPOLNÍ SÍLY: hodnota určená Lernerovým indexem

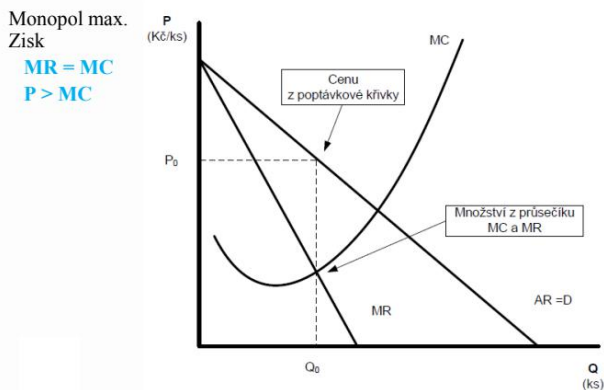
- LI = jak moc firma dokáže ovlivnit cenu (1 - monopol, 0 - DK)
- čím větší je monopolní síla \rightarrow tím menší je cenová elasticita
 - o to obtížnější je srazit cenu níž - spotřebitel se musí smířit s tím, co nabízí trh, i když jsou ceny předražené
- monopol musí znát potřeby svých spotřebitelů a jejich ochotu platit za výrobky

PŘÍROZENÝ MONOPOL A JEHO REGULACE: monopol, co vzniká přirozeně - projevují se úspory z rozsahu - s každou další jednotkou produkce klesá AC (protože FC se rozpočítává na více Q)

možnosti regulace:

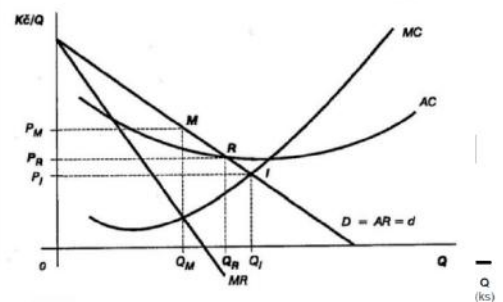
1. daňová regulace - zvýšení daní - odebrání části zisku - přiměje ho ke snížení ceny
2. cenová regulace - přímá regulace ceny, kdy stát přímo nastaví úroveň ceny produktu
3. státní vlastnictví - stát koupí monopol - může ho ovládat, jak chce
4. antitrustové zákony - zákony, kterými se monopol musí řídit
5. ekonomická regulace - stanovujeme monopolu způsob výpočtu ceny, bereme v úvahu veškeré aspekty a podle toho stanovíme postup výpočtu nastavení ceny

Optimum monopolu

Cenová regulace monopolu

$P = AC$ (normální zisk)

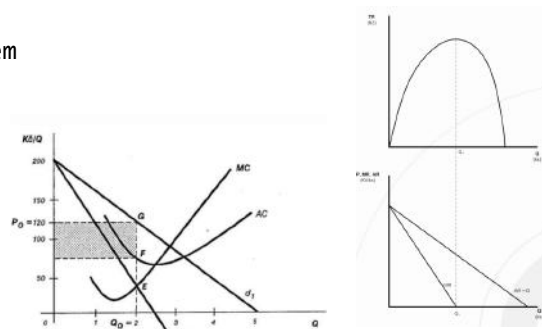
11a. Nedokonalá konkurence na trhu výrobků a služeb. Oligopol (smluvní oligopol, oligopol s dominantní firmou). Monopolistická konkurence – rozlišení krátkodobé a dlouhodobé situace

NDK: reálné trhy nesplňují podmínky dokonalé konkurence

- např. homogenní produkt, volný vstup na trh, mnoho firem

OLIGOPOL: smluvní oligopol, oligopol s dominantní firmou

- málo firem (2-8, při dvou = duopol)
- vysoké bariéry vstupu na trh
- nedokonalá informovanost
- heterogenní produkt
- vzájemná závislost firem

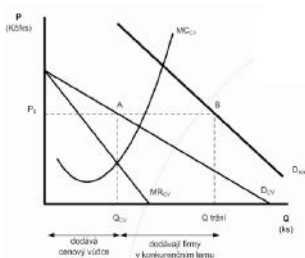

SMLUVNÍ OLIGOPOL = kartel

- vzniká v situaci, kdy několik firem, které prodávají podobné výrobky, zjistí, že jejich ceny jsou přibližně na stejné úrovni a cenová válka by je oslabila
- je pro ně výhodnější zvyšovat společný zisk
- uzavřou tajnou dohodu o stanovení monopolní ceny/o tržním podílu

OLIGOPOL S DOM. FIRMOU: na trhu jedna dominantní firma a řada menších firem (konkurenční lem)

- menší firmy následují chování dominantní firmy
- přejímají její cenu – vykazují znaky DK

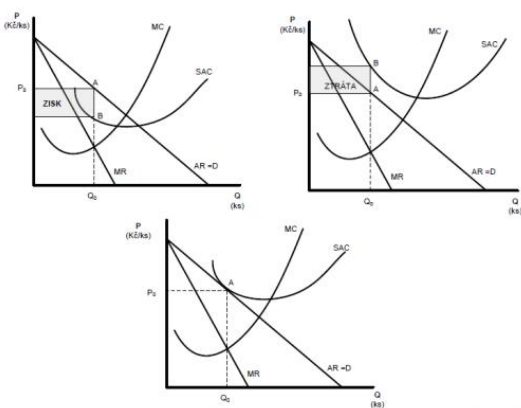
MONOPOLISTICKÁ KONKURENCE: mnoho firem vyrábějících diferencovaný produkt (např. jogurty)

- relativně volný vstup a výstup z odvětví
- každá firma čelí konkurenci substitutů
- křivka poptávky je klesající a poměrně elastická, protože existují alternativy

MK v SR a LR:

- v krátkém období je možné realizovat zisk
- v dlouhém období je zisk stlačen na 0 kvůli volnému pohybu firem do odvětví
- dosahování zisku by do odvětví přilákalo další firmy, které by ho tlačily na nulu

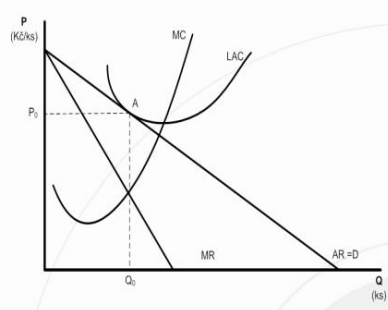
Ek. výsledky monopolistické konkurence v SR

Dlouhodobé optimum monopolistické konkurence

- Tendence k nulovému ekonomickému zisku

→ $AR = AC$

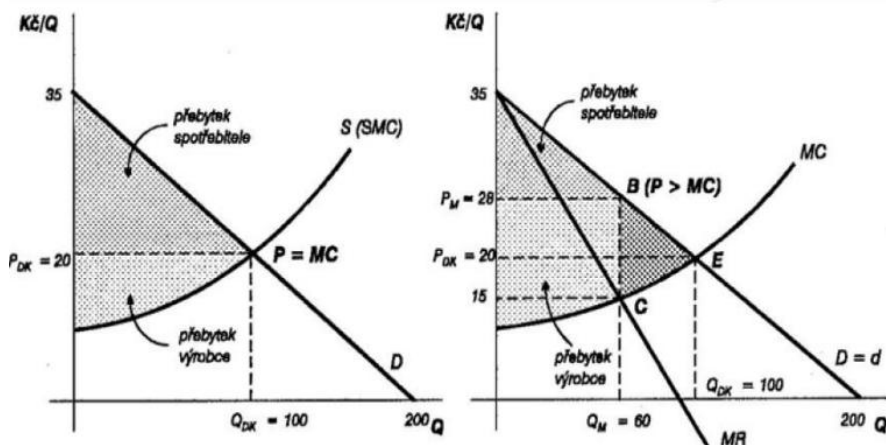

11b. Alokační efektivnost (neefektivnost) v podmínkách dokonalé konkurence, monopolistické konkurence, oligopolu a monopolu.

ALOKAČNÍ EFEKTIVNOST: výroba odpovídá preferencím spotřebitele $\rightarrow P = MC$ ($MC = MU$)

- DK: podmínka splněna, statky jsou optimálně rozděleny
- NDK: vždy $P > MC$
 - monopolistická konkurence: NMV nejnižší v NDK, monopolní síla velmi nízká
 - oligopol: NMV menší než u monopolu, vyšší monopolní síla
 - monopol: NMV největší (největší $P-MC$), monopolní síla se blíží 1

Tržní struktura	$P = MC?$	Efektivnost	
Dokonalá konkurence	✓ Ano	✓ Efektivní	Výstup odpovídá poptávce, žádné přebytky nebo ztráty
Monopolistická konkurence	✗ Ne	⚠ Mírně neefektivní	$P > MC$, ale jen málo – kvůli mírné tržní síle
Oligopol	✗ Ne	✗ Neefektivní	Možná dohoda, koordinace, vysoké ceny – menší výstup
Monopol	✗ Ne	✗ Výrazně neefektivní	$P > MC$ – záměrně omezuje výstup pro maximalizaci zisku

12a. Obecný model tvorby cen výrobních faktorů. Podstata a specifika trhů výrobních faktorů.

Určení optimálního množství výrobního faktoru najímaného firmou. Poptávka po výrobních faktorech. Nabídka výrobních faktorů. Formy cen výrobních faktorů.

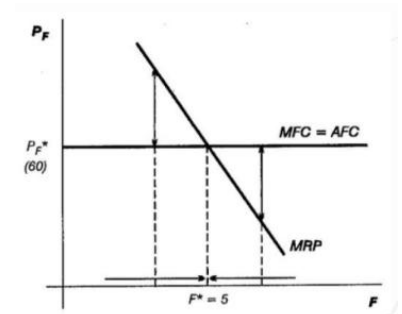
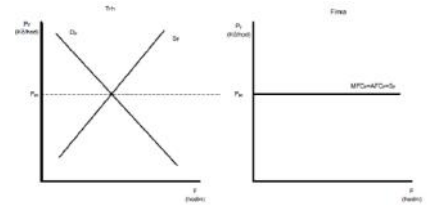
TRH VF: místo, kde se střetává nabídka s poptávkou po VF – půda, práce kapitál

OBEČNÝ MODEL TVORBY CEN VF: cena se vytváří střetem nabídky a poptávky

- firmy poptávají vstupy – VF
- domácnosti je nabízejí

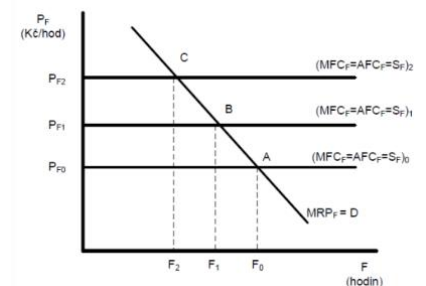
PODSTATA A ZVLÁŠTNOSTI NA TRHU VF

- trh, kde se obchoduje VF (práce, půda, kapitál, přírodní zdroje)
- na straně nabídky domácnosti; poptávka = firmy (VF jsou najímány)
- odpovídá na otázku *Jak?* a *Pro koho?* vyrábět
- poptávka po VF je odvozena z poptávky po produkci
- existuje dvojí pojetí individuální nabídky
 - individuální nabídka faktoru firmě
 - individuální nabídka z pozice nabízejícího
- Cena VF (odměna za službu VF) – mzdová sazba (w), sazba pozemkové renty (a), úroková míra (r)

URČENÍ OPTIMÁLNÍHO MNOŽSTVÍ VF NAJÍMANÉHO FIRMOU: $MRP = MFC$

- mezní příjem z produktu = mezní náklady na faktor
- MRP práce = mzda w ; MRP kapitálu = úroková míra r ; MRP půdy = pozemková renta a
- $MRP = MP_F \cdot P_F$
- firma navyšuje množství vstupu, dokud platí $MRP > MFC$
- optimální množství je tam, kde $MRP = MFC = \text{cena faktoru}$

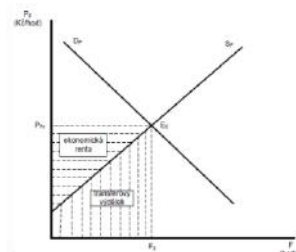

POPTÁVKA PO VF: poptávku tvoří firmy; klesající

- s klesající cenou roste poptávané množství – cena za pracovníka klesne → najmou jich víc

NABÍDKA VF: nabídku tvoří domácnosti

- s rostoucí cenou roste nabízené množství – firmy jsou za pracovníka ochotny zaplatit více → více lidí chce pracovat
- formy výdělků: EKONOMICKÁ RENTA – to, co VF (dělník) vydělá navíc
TRANSFEROVÝ VÝDĚLEK – to, co VF (dělník) musí minimálně vydělávat
- při dokonale elastické S neexistuje ER
- při dokonale neelastické S neexistuje TV

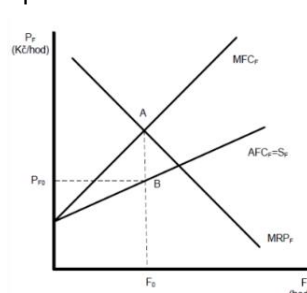
FORMY CEN VF: cena VF x tržní cena

- CENA VF: pronájem VF = cena, za kterou pronajímám někomu VF
- TRŽNÍ CENA VF: prodej VF = cena, za kterou VF prodávám

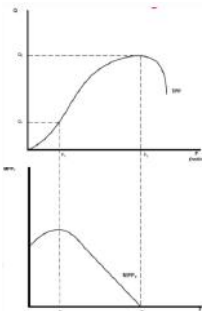
práce x kapitál x půda

1. **práce:** mzdová sazba w = kolik se vydělá na jednotku práce – vyplácí se mzda
2. **kapitál:** úroková sazba r = určuje úrok na jednotku – vyplácí se úrok
3. **půda:** pozemková renta a = cena za jednotku půdy – vyplácí se pachtovné

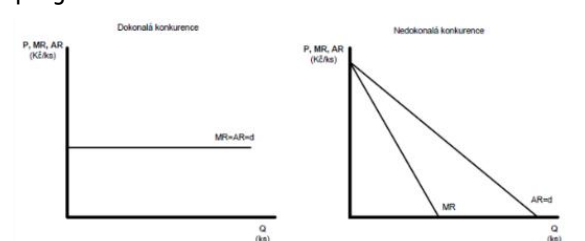
optimální množství VF

produkční funkce

příjmové

12b. Optimum spotřebitele a křivka poptávky za předpokladu neměřitelnosti užitku. Indiferenční analýza. Indiferenční křivka. Linie rozpočtu. Optimum spotřebitele

= 2a

13a. Trh práce. Práce jako výrobní faktor. Poptávka po práci. Nabídka práce. Rovnováha dokonale konkurenčního trhu práce. Nedokonalosti trhu práce (příčiny a důsledky nedokonalostí, problematika působení odborů a monopsonu na trhu práce).

PRÁCE JAKO VF: práce = lidská činnost zaměřená na výrobu statků a služeb

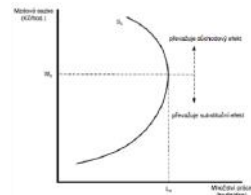
- nenahraditelná a omezená (časově, fyzicky, kvalifikačně)
- odměna za práci = mzda (w)

POPTÁVKA PO PRÁCI: určují ji firmy

- je odvozená – závisí na poptávce po výrobcích, které práce pomáhá vytvářet
- klíčový vztah: $MRP_L = MP_L \cdot P_L$
 - firma najímá práci, dokud $MRP = w$ (mezní příjem práce = mzda)

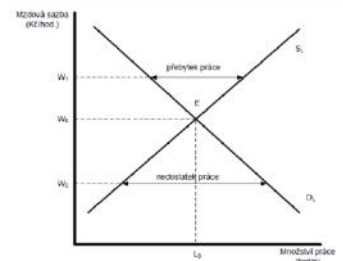
NABÍDKA PRÁCE: nabízejí domácnosti

- individuální: nabídka práce jednoho člověka x nabídka práce jedné firmě
- tržní nabídka práce = horizontální součet individuálních nabídek (není zpět zakřivená)

ROVNOVÁHA NA DK TRHU PRÁCE:

- mzdová sazba w je určena průsečíkem poptávky a nabídky práce
- firma bere mzdu jako danou – cenový příjemce
- rovnováha: $MRP = w \rightarrow$ efektivní alokace pracovní síly

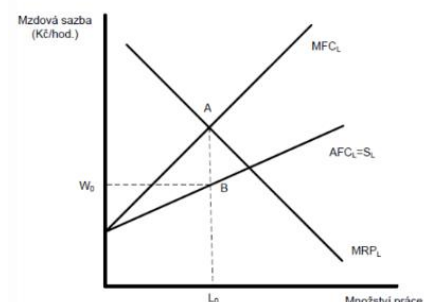
PŘÍČINY A DŮSLEDKY NEDOKONALOSTÍ NA TRHU PRÁCE:

- neexistence homogenního faktoru – výrazně diferencovaný faktor (vzdělání, praxe...)
- nedokonalá informovanost subjektů na trhu
- nedostatečná mobilita faktoru práce – lidé se nechtějí stěhovat za prací
- strnulost mzdových sazeb – mzdy se přizpůsobují změnám pomaleji než ceny zboží

\rightarrow vznik nezaměstnanosti nebo přebytku práce

MONOPSON – monopol ze strany zaměstnavatele (jediná fabrika v regionu)

- najímá méně pracovníků a platí nižší mzdu než v DK
 - $MRP > w$ (mezní příjem z produktu práce > mzda)
- když chce monopson najmout více lidí \rightarrow musí mzdu zvýšit všem – proto $MFC > w$
- výsledek: nižší zaměstnanost a mzdy než v rovnováze

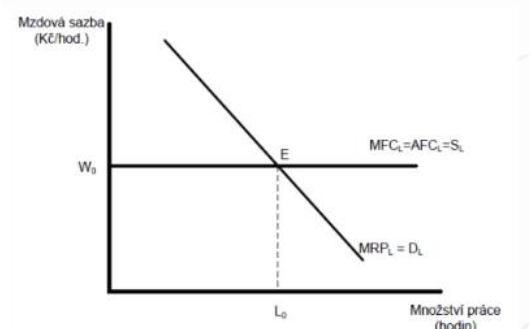
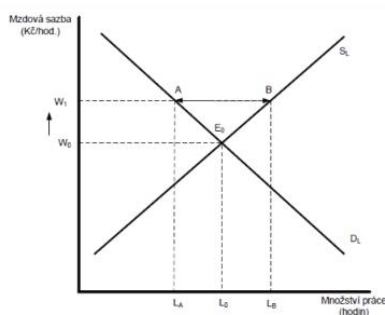

ODBORY – monopol ze strany nabídky práce (odborové svazy)

- tlačí na zvýšení w
 - zavedení mzdového prahu: stanovení vyšší než rovnovážné mzdy $\rightarrow \downarrow e$, přebytek práce
 - omezení (snížení) nabídky práce: např. pomocí licencí $\rightarrow \uparrow w$, ale \downarrow pracovních míst
 - zvýšení poptávky po práci: např. podporou domácí poptávky $\rightarrow \uparrow w, \uparrow e$

BILATERÁLNÍ MONOPOL: nastává, pokud je firma monopsonem a zaměstnanci jsou organizovaní v odborech

- mzda i zaměstnanost určena kolektivním vyjednáváním

13b. Dokonalá konkurence. Charakteristika dokonalé konkurence. Nabídka firmy v krátkém období.
Bod uzavření firmy. Bod zvratu.

= 9a